

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 17/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa, laiksi elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2010 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa, laiksi elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 144/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Markku Helin, oikeusministeriö

- lakimies Minna-Kaisa Liukko, ulkoasiainministeriö
- elatusturvapäällikkö Tuija Miettälä, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Kansaneläkelaitos.

Viitetiedot

Hallituksen esitys liittyy neuvoston asetukseen (EY) N:o 4/2009 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa. Lakivaliokunta on antanut asetuksen valmisteluvaiheessa lausunnot LaVL 8/2006 vp ja LaVL 16/2008 vp.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa. Suomen keskusviranomaisena olisi oikeusministeriö. Ulkoasiainministeriöllä nykyisin olevat keskusviranomaisen tehtävät siirtyisivät oikeusministeriölle. Se huolehtisi myös elatusvelvoitteita koskevassa neuvoston asetuksessa säädetyistä keskusviranomaisen tehtävistä. Laissa olisi säännöksiä myös oikeusavusta keskusviranomaisen tai sen valtuuttaman henkilön edustaes-

sa hakijaa sekä keskusviranomaisen oikeudesta saada tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavia tietoja ja virka-apua.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi laki elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta. Laissa annettaisiin asetuksen soveltamisen edellyttämät kansalliset säännökset muun muassa toimivaltaisista tuomioistuimista asetuksessa tarkoitetuissa asioissa.

Näiden lisäksi ehdotetaan neuvoston asetuksesta johtuvia seurannaismuutoksia avioliitto-

lakiin, lapsen elatuksesta annettuun lakiin ja ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annettuun lakiin. Laki eräistä kansainvälisluonteisista perheoikeudellisista suhteista ehdotetaan kumottavaksi.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011. Laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen tarkoituksena on mahdollistaa elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltaminen Suomessa 18.6.2011 alkaen. Asetuksella pyritään tehostamaan elatusapujen rajat ylittävää perintää Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä.

Hallituksen esityksessä esitetään säännöksiä muun muassa neuvoston asetuksessa tarkoitettua keskusviranomaisesta, jonka puoleen elatusavun perinnässä voidaan kääntyä hakemusten välittämiseksi toiseen jäsenvaltioon. Keskusviranomaisen myös ottaa vastaan muista jäsenvaltioista tehtyjä vastaavia hakemuksia. Lisäksi esitetään erikseen säädettäväksi siitä, että keskusviranomaisen edustamalla hakijalla on oikeus saada korvauksetta oikeusapua. Lakivaliokunta pitää sääntelyä tarpeellisena, koska sillä voidaan välttää suuri määrä hallinnollista työtä ja turvataan se, etteivät elatusapujen perinnällä saadut varat mene oikeudenkäynnin kustannuksiin. Tämä on tärkeää ottaen huomioon, että hakijat ovat yleensä vähävaraisia.

Lisäksi lakivaliokunta kannattaa esitystä siitä, että elatusapujen kansainvälistä perintää koskevat tehtävät siirretään vuoden 2011 alusta alkaen ulkoasiainministeriöstä oikeusministeriöön. Elatusapujen kansainvälistä perintää koskevat tehtävät eivät kuulu ulkoasiainministeriön ydintehtäviin, kun taas oikeusministeriö toimii jo nykyisin monissa yhteisön ja kansainvälisissä instrumenteissa tarkoitettuna keskusviranomaisena. Valiokunta katsoo, että tehtävien siirto on tarkoituksenmukaista toteuttaa tämän esityksen yhteydessä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmevästä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Janina Andersson /vihr	Sanna Lauslahti /kok
vpj.	Anna-Maja Henriksson /r	Outi Mäkelä /kok
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
	Kalle Jokinen /kok	Tero Rönni /sd
	Oiva Kaltiokumpu /kesk	Mauri Salo /kesk
	Ilkka Kantola /sd	Kari Uotila /vas
	Sampsa Kataja /kok	Mirja Vehkaperä /kesk.
	Jari Larikka /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.